

Azərbaycan: Cənubi Qaz Dəhlizi

Ölkə:	AZƏRBAYCAN
Layihənin nömrəsi:	48376
İş sahəsi:	Təbii sərvətlər
Bildiriş növü:	DÖVLƏT
Ekoloji kateqoriya:	A
Şura iclasının nəzərdə tutulmuş tarixi:	18 oktyabr 2017
Status:	Baxılmış konsepsiya
İngilis dilindəki LXS-nin açıqlanma tarixi:	04 avqust 2017

Layihənin təsviri

“Trans-Anadolu Təbii Qaz Boru Kəməri” Layihəsi (“TANAP” və ya “Layihə”) Türkiyə Respublikasını, eləcə də Avropa ölkələrini təbii qazla təchiz etmək üçün Türkiyə Respublikasının ərazisindən keçən təbii qaz boru kəməridir. Hazırda tikilməkdə olan bu boru kəməri Türkiyə-Gürcüstan sərhəddindən Türkiyə-Yunanıstan sərhəddinədək uzanacaq. Layihə TANAP Doğalgaz İletim A.S. (“TANAP A.S.”) şirkəti tərəfindən həyata keçirilir.

Layihəyə AYİB-lə yanaşı, bir sıra digər beynəlxalq maliyyə təşkilatları da dəstək göstərəcəklər. Dünya Bankı TANAP üçün 800 milyon ABŞ dolları, Asiya İnfrastruktura İnvestisiya Bankı isə 600 milyon ABŞ dolları maliyyə vəsaiti ayırmağı öhdəsinə götürmüşdür. Avropa İnvestisiya Bankı hazırda TANAP layihəsi üçün maliyyə vəsaiti təmin etmə məsələsini nəzərdən keçirir.

Layihənin vəzifələri

AYİB-in fəaliyyət göstərdiyi beş ölkə boyunca uzanan Cənubi Qaz Dəhlizi - TANAP Layihəsi bu dəhlizin ayrılmaz tərkib hissəsidir - Avropa və Türkiyənin enerji təchizatının təhlükəsizliyini və müxtəlifliyini artırmaq məqsədi güdən vacib strateji qaz infrastruktur layihələrindəndir. Dəhliz qaz təchizatı imkanlarını genişləndirəcək və Avropanın Xəzər regionundan və daha uzunmüddətli perspektivdə bu regiondan kənar ərazilərdən, o cümlədən Şərqi Aralıq dənizi regionu, Mərkəzi Asiya və Yaxın Şərqdən təbii qaz əldə etməsinə imkan verən yeni enerji nəqli marşrutları təmin edəcək. Cənubi Qaz Dəhlizi təbii qazın əksər hissəsini idxal edən Türkiyədə dəhliz əlavə təbii qaz mənbəyi təmin edəcək və qazın daha yaxşı paylanması, enerjiyə çıxışın yaxşılaşması və hərtərəfli regional artım vasitəsilə ölkənin infrastrukturunu yaxşılaşdıracaq.

Cənubi Qaz Dəhlizi regionlararası infrastruktur layihəsi kimi, regionda beynəlxalq əməkdaşlıq, iqtisadi inteqrasiya və dayanıqlı iqtisadi inkişaf üçün imkanları genişləndirəcək. Bu miqyaslı layihələr həmçinin yerli məşğulluq və TANAP Layihəsi ilə biznes üçün böyük imkanlar yaradırlar ki, bu da tikinti zamanı 9000-dən artıq iş yerinin, Türkiyədə əməliyyatlar zamanı isə əlavə 300 yeni daimi iş yerinin yaranması ilə nəticələnməkdir. Yerli səviyyədə əldə ediləcək faydalara Türkiyənin regional yol və sosial infrastrukturlarının yaxşılaşması, həmçinin Layihənin Dünya Bankının və digər beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının tələblərinə uyğun şəkildə həyata keçirilməsini təmin edəcək ətraf mühitə təsiri azaltma proqramları daxil olacaq.

Ölkələr uzunmüddətli şəkildə atmosfərə daha az karbon qazının atılmasını təmin edən iqtisadiyyata keçdikləri üçün təbii qaz alternativ yanacaq kimi mühüm rol oynamağa davam edəcək. Çevik enerji hasilatı mənbəyi təmin edən nisbətən az karbonlu qalıq yanacaq kimi, qazdan genişlənməkdə olan, fasiləli bərpa olunan enerjiyə etibarlı dəstək qismində, bərpa olunan enerji mənbələrini tamamlamaq üçün istifadə edilə bilər. Təbii qazın kapital xərclərinin daha az olması, fasiləli bərpa olunan enerjiyə dəstək kimi daha böyük çevikliyə malik olması və daha az karbon izləri qoyması səbəbindən, yeni istilik stansiyalarının əksəriyyətinin yanacağının təbii qaz hesabına təmin edilməsi gözlənilir. Bərpa edilən enerjiden istifadə genişləndiyi üçün və istixana qazlarının emissiyasının azaldılması hədəfləri daha da sərtləşdirildiyi üçün azkarbonlu iqtisadiyyata keçid prosesində təbii qazın atmosfərə daha az karbon qazı atan yanacaq kimi enerji hasilatında vacib rolu getdikcə artacaq.

Keçidlə bağlı təsir

Layihənin keçidlə bağlı təsirinin, əsasən, onun boru kəməri marşrutu boyunca enerji bazarlarının inteqrasiya və dayanıqlılığına verəcəyi töhfədən əldə ediləcəyi gözlənilir. Lakin onun həm də azkarbonlu iqtisadiyyatlara keçidə dəstəyə ciddi təsir göstərəcəyi gözlənilir.

Layihə Avropa və Türkiyədə enerji sektorunun dayanıqlılığını gözlənilməz vəziyyətlərdən qoruyacaq qaz təchizatı mənbələrinin şaxələndirilməsini dəstəkləyəcək. Enerji təhlükəsizliyinin artırılması və enerji təchizatının müxtəlifliyi səmərəli fəaliyyət göstərən iqtisadiyyatların vacib elementləridir. Bundan başqa, Dünya Bankı enerji bazarı təşkilatlarının, həmçinin bu sektordakı əsas iştirakçılar üçün bacarıqların artırılmasının gücləndirilməsinə dəstək göstərmək üçün bu Layihə vasitəsilə siyasətə dair dialoqda iştirak edəcək.

Təklif edilən Cənubi Qaz Dəhlizi yalnız Azərbaycanı Avropa qaz bazarı ilə əlaqələndirməklə qalmayıb, həmçinin regional qaz şəbəkəsinin qarşılıqlı əlaqəsini genişləndirəcək. Beləliklə, Layihə kompleks, səmərəli fəaliyyət göstərən Avropa qaz bazarının yaradılmasına kömək edəcək və regionlararası ticarət və əlaqələrə töhfə verəcək. Layihə nəqliyyat potensialını artırma potensialına malik olmaqla, həmçinin Xəzər dənizi regionunun daha geniş ərazilərini Türkiyə və Avropa ilə əlaqələndirə və cənub-şərqi Avropada qaz bazarının inteqrasiyasını gücləndirə bilər.

Təbii qaz dünyada azkarbonlu iqtisadiyyata keçid üçün vacib yanacaqlardan biri hesab edilir. Təbii qaz hələ də bərpa edilən enerji mənbələrinin yerinə yetirə bilmədiyi enerji tələbatının paylanması əhatə etmək məqsədilə atmosfərə ən az karbon buraxan elektrik enerjisi hasilatını təmin edir, eləcə də bərpa olunan enerji mənbələrinin fasiləliliyini tarazlamaq üçün tələb edilən çevik maksimal potensialı enerji ilə təmin edir. Tələbatdan asılı olaraq yeni yanacaq növlərinə (xüsusilə, kömürdən təbii qaza) keçidin və təchizat zəncirinin emissiya ehtiyatlarının (Cənubi Qaz Dəhlizi qazı ilə əvəz edilən digər yanacaqların təchizatı ilə müqayisədə) ümumi nəticəsi olaraq, Cənubi Qaz Dəhlizinin təsirə məruz qalan ölkələrin azkarbonlu intensivlik səviyyələrinə doğru ümumi inkişafına kömək edilməsində böyük müsbət təsirə malik olacağı gözlənilir. Bank bu təsiri qiymətləndirmək məqsədilə, Layihənin emissiyaların azaldılması ilə bağlı potensial faydaların qiymətləndirilməsini həyata keçirir. Bu qiymətləndirmə Türkiyədəki enerji tələbatının artmasını, həmçinin Paris Sazişi də daxil olmaqla, iqlim dəyişmələri ilə bağlı beynəlxalq hədəflər çərçivəsində milli öhdəlikləri nəzərə alır. Qiymətləndirmənin əhatə dairəsinə Layihənin enerji sisteminin karbonsuzlaşdırılmasını necə dəstəkləyə biləcəyinin başa düşülməsi daxildir. Bu qiymətləndirmənin ilkin smetaları AYİB-in fəaliyyət göstərdiyi və göstərmədiyi bütün müvafiq ölkələrdə İstixana Qazlarının böyük həcmdə ümumi emissiya ehtiyatlarını vəd edir.

Sifarişçi

Cənubi Qaz Dəhlizi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (“Borc alan”) səhmlərinin 51%-nin mülkiyyətçisi Azərbaycan Respublikası, 49%-nin mülkiyyətçisi isə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətidir (dolayı olaraq, səhmlərin 100%-nin mülkiyyətçisi Azərbaycan Respublikasıdır). TANAP A.S. şirkətinin səhmlərinin 58%-nin mülkiyyətçisi olan Borc alan Azərbaycan Respublikasının “Trans-Anadolu Təbii Qaz Boru Kəməri” layihəsindəki maraqlarını idarə edir.

AYİB-in maliyyəsi

Cənubi Qaz Dəhlizi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə (“Borc alan”) 500 milyon ABŞ dollarınadək kredit ayrılmasına Azərbaycan Respublikası tərəfindən təminat verilir. Bu kreditdən Borc alanın “Trans-Anadolu Təbii Qaz Boru Kəməri” layihəsi çərçivəsində öhdəliklərinin bir hissəsini maliyyələşdirmək üçün istifadə ediləcək.

Layihənin ümumi xərcləri

TANAP layihəsinin cəmi xərcləri: 8,6 milyard ABŞ dolları

Cənubi Qaz Dəhlizi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin payı: 5 milyard ABŞ dolları

Ətraf mühitə təsir

Layihəyə Türkiyədə 1850 km uzunluğunda yüksək təzyiqli əsas qaz boru kəmərinin tikintisi daxildir. Layihə 2014-cü il tarixli Ekoloji və Sosial Siyasətə uyğun olaraq, A kateqoriyalı layihə kimi təsnif edilmişdir. Bankın təmin etdiyi Ekoloji və Sosial Aləmin Kompleks Yoxlanışı (ESAKY) ətraf mühit, sağlamlıq, təhlükəsizlik və sosial məsələlər üzrə beynəlxalq məsləhətçi tərəfindən tamamlanmışdır. Qiymətləndirməyə Layihənin Ekoloji və Sosial Aləmə Təsirinin Qiymətləndirilməsi (ESTQ), Yerləşdirmə Tədbiri Planları (YTP-lər), Biomüxtəliflik Fəaliyyəti planı (BFP), Ekoloji və Sosial İdarəetmə Planları (ESİP-lər), Maraqlı Tərəflərin Cəlb Edilməsi Planının (MTCP) və digər sənədlərin, həmçinin Ərzurum və Ankara bölgələrində iki Tikinti sahəsinə səfərin nəzərdən keçirilməsi daxil olmuşdur. ESVQ-yə həmçinin digər müvafiq layihələrin/əlaqədar ərazilərin, məsələn, Şahdəniz 2, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi (CQBKG) və Trans-Adriatik Boru Kəmərinin (TABK) yüksək səviyyədə təhlili daxil olmuşdur. Layihə kompleks ESTQ həyata keçirmişdir. Bu qiymətləndirmə çərçivəsində mənfi təsirlər qiymətləndirilmiş və boru kəmərinin layihələndirmə, mühəndislik fəaliyyətlərindən tutmuş tikintisinədək boru kəmərinin istismarı boyunca və istismarı dayandırılana qədər önləyici, azaldıcı tədbirlər müəyyənləşdirilmişdir (AYİB-in Ekoloji və Sosial Siyasətinin tələbinə uyğun olaraq). ESTQ-yə Layihənin ümumi və qalıq təsirlərinin qiymətləndirilməsi daxildir. ESTQ şirkətin davamlı məsləhət prosesinin tərkib hissəsi kimi, TANAP-ın veb-saytında ictimai şəkildə açıqlanmışdır (22 iyun 2015-ci il tarixində). Türkiyənin Ətraf Mühit və Urbanizasiya Nazirliyi 2014-cü ilin iyun ayında ESTQ-ni təsdiq etmişdir. Bankın ESTQ-si ekoloji və sosial Fəaliyyət Tələblərindən (FT-lər) heç bir Ciddi Uyğunsuzluğun olmadığını müəyyənləşdirmişdir. Bununla belə, bir sıra Qismən Uyğunsuzluq müəyyənləşdirilmişdir ki, bunlar da Sifarişçi ilə razılaşdırılmış və Bankın veb-saytında açıqlanmış Ekoloji və Sosial Tədbirlər Planının hazırlanması və həyata keçirilməsi vasitəsilə asanlıqla aradan qaldırıla bilər. Layihə müntəzəm şəkildə nəzərdən keçirilən güclü ekoloji və sosial idarəetmə sistemlərinə və prosedurlarına malikdir. ESVQ ekoloji və sosial aspektlərin və təsirlərin Layihənin həcminin müəyyənləşdirilməsi və planlaşdırılması ərzində nəzərdən keçirilmiş olduğunu müəyyənləşdirmişdir. Bu zaman təsirəzaltma iyerarxiyasının və Nümunəvi Beynəlxalq Təcrübənin (NBT) tətbiqi vasitəsilə önləyici fəaliyyətlərə lazımi diqqət yetirilmişdir.

Alternativlərin və marşrut seçiminin qiymətləndirilməsi Layihənin texniki əsaslandırılmasının nəzərə alınması ilə yanaşı, ekoloji və sosial təsirlərin profilaktikasının və minimallaşdırılmasının təmin edilməsi üçün də ən vacib obyektivlərdən biridir. Ekoloji və sosial meyarlar Üstünlük verilən marşrut dəhlizinin 2 km-dən 500 m-dək daraldılmasına lazımi şəkildə tətbiq edilmişdir. ESTQ 500 metrlik boru kəməri dəhlizini bütünlüklə əhatə etmişdir. Seçilmiş marşrut bütün dəhliz marşrutu boyunca ev təsərrüfatlarının fiziki olaraq köçürülməsinin qarşısını almağa imkan vermişdir. Tikinti mərhələsi boyunca marşrut seçimində əlavə dəyişikliklər edilmişdir və əhəmiyyətli mədəni irs ərazilərinin və vəhşi təbiət kimi müəyyənləşdirilmiş ərazilərin əhatə olunmasının qarşısını almaq üçün bu seçim Dəyişikliyin İdarə Edilməsi prosesi vasitəsilə idarə edilmişdir. ESTQ layihənin potensial ekoloji və sosial təsirlərini, müvafiq ekoloji və sosial təsirazaltma tədbirlərini qiymətləndirmişdir və nəzərəçarpan qalıq risklərini aradan qaldırmaq məqsədilə, bir sıra idarəetmə planlarına öhdəliklər ötürülmüşdür. ESTQ-nin, eləcə də Ekoloji və Sosial İdarəetmə Planı üzrə öhdəliklərin icrasının daxili monitorinqi və üçüncü şəxslər tərəfindən monitorinqi həyata keçirilmişdir. ESVQ müəyyənləşdirmişdir ki, gəmilərarası qarşılıqlı əlaqələr və gəmilərin dəniz faunası ilə qarşılıqlı əlaqələri ilə əlaqədar potensial risklər kompleks Təhlükələrin Müəyyənləşdirilməsinin Araşdırması (TMA) vasitəsilə ESTQ-dən sonrakı inkişaf qiymətləndirilmişdir. Dənizdəki fəaliyyətlər üçün Layihə ilə bağlı potensial riskləri müəyyənləşdirmək və azaltmaq məqsədilə, Podratçı tərəfindən İş Risklərinin əlavə Qiymətləndirilmələri hazırlanacaq, həmçinin Layihə tərəfindən müvafiq ESİP hazırlanacaq və açıqlanacaq.

Layihədə hazırda boru kəmərinin və kompressor stansiyalarının tikintisi üzrə 9445 nəfər işçi çalışır (2066 ixtisasız, 1907 yarımixtisaslı və 5472 ixtisaslı işçi). Həmçinin yerli məşğulluqdan istifadə (xüsusilə, ixtisasız və yarım-ixtisaslı işçilər üçün) maksimallaşdırılır və bacarıqların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə güclü təlimlər keçilir. Əmək və iş şəraiti meyarları əsasında qiymətləndirmənin tərkib hissəsi kimi, normalardan heç bir ciddi uyğunsuzluq müəyyənləşdirilməmişdir. Qismən uyğunsuzluğa podratçılar səviyyəsində əlavə iş saatları və fiziki yorğunluğun öhdəsindən gəlinməsi məsələləri daxildir. Tikintidə qısamüddətli işçi qüvvəsi ilə müqavilələrin uzadılması da daha çox şəffaflıq tələb edir və TANAP işə xitam verilməsinə dair şəffaf prosedurlar hazırlayacaq.

Layihə 3 sayılı FT-yə tam əməl olduğunu nümayiş etdirir. Emissiyaları mənbəyində azaltmaq məqsədilə, Kompresor Stansiyalarının layihələndirilməsi müvafiq Nümunəvi Texniki şərtləri nəzərə almışdır. Düşərgələr üçün su götürülməsinin təsirləri və suyun sınaqdan keçirilməsi məsələləri adekvat şəkildə qiymətləndirilmiş, Dövlət Hidravlik Fəaliyyətləri Baş İdarəsi tərəfindən verilmiş icazələr əsasında su götürülmüşdür. Düşərgələrdən və tikinti sahəsindən yığılan sanitariya çirkab suları müəssisə daxilində çirkab suların təmizlənməsi qurğusunda təmizlənilir və müvafiq Layihə Standartlarına cavab verəcək hala gəldikdən sonra təsdiq edilmiş yerə boşaldılır. Hidravlik sınaq üçün su götürülməsi sayğacla ölçülür və hidravlik sınaq üçün təkrar istifadə edilmiş su bir hissədən digərinə nasosla vurulur. Hidravlik sınaq Layihə Standartlarına uyğunluğu təmin etmək məqsədilə yekun boşaldılmadan əvvəl sedimentasiya və filtrasiya proseslərindən, həmçinin laboratoriya sınaqlarından keçirilir. ESTQ Layihədən yaranan su axınlarını qiymətləndirir. İdarəetmə və azaltma tədbirləri TANAP və podratçılar tərəfindən hazırlanmış Tullantıların İdarə Edilməsi və Çirklənmənin Qarşısının Alınması Planında sənədləşdirilir. Müvafiq poliqonda tullantıların məhv edildiyini təsdiq edən nəzarət sənədləri zənciri TANAP tərəfindən saxlanılır.

TANAP risklərin qiymətləndirilməsi vasitəsilə məlumatla təmin edilən kompleks Sağlamlıq və Təhlükəsizliyin İdarə Edilməsi Sistemi tətbiq edir. Müvafiq tələblər podratçılara bildirilir və müqavilələrə daxil edilir. Yüksək riskli fəaliyyətlərə İş prosesinə İcazə vasitəsilə nəzarət

edilir. Bu nəzarət TANAP işçilərinin müşahidəsi altında podratçılar tərəfindən həyata keçirilir. TANAP iş yerinin Sağlamlıq və Təhlükəsizlik hadisələrini və qəzalarına nəzarət edir.

Yerüstü Qurğular üçün təqribən 260 ha daimi torpaq sahəsinin əldə edilməsi tələb edilir. 3 illik müvəqqəti müddət üçün isə təqribən 6600 ha torpaq sahəsi (tikinti dəhlizi üçün istifadə hüququ olan torpaq sahəsi və ya məhdudiyətsiz olaraq Ərazidən Keçmə Hüququ (ƏKH) tələb olunur). Tikinti başa çatdıqdan və hüquqlar geri qaytarıldıqdan sonra bu torpaq sahəsi öz mülkiyyətçilərinə geri veriləcək. Bu zaman müvəqqəti istifadə hüququnun olduğu ərazilərdə kənd təsərrüfatına/binalara müəyyən məhdudiyətlər qoyulacaq. BOTAS tərəfindən həyata keçirilmiş milli torpaq əldə etmə prosesi ilə Layihə standartları arasında bəzi boşluqlar müşahidə olunmuşdur. TANAP Boru Kəmərinin YTP-sində İslahedici Tədbirlər, o cümlədən yeni bir səlahiyyətlər matrisi və YTP fondu hazırlamağı üzərinə götürmüşdür ki, burada məqsəd kompensasiya ödənişləri sahəsində milli qanunvericiliklə beynəlxalq standartlar arasındakı boşluğu doldurmaqdır. Mərmərə dənizində balıqçılara potensial təsirləri öyrənmək üçün araşdırma hazırda yekunlaşdırılmaqdadır və Layihə tərəfindən müvafiq Həyatın Bərpası Planı hazırlanacaq və həyata keçiriləcək.

Biomüxtəlifliklə bağlı araşdırmalar nəticəsində müəyyənləşdirilmişdir ki, boru kəməri quruda 67, şirin sulara isə 27 kritiki məskunlaşma sahəsində kəşib keçəcək. Quruda yerləşən kritiki məskunlaşma sahəsində ESTQ-də qiymətləndirilmiş 500 metrlik Yerli Araşdırma Ərazisinin yalnız 0,39%-ni, ƏKH-nin isə 5,6%-ni (36 m) əhatə edir. Bitki və heyvan növləri üçün müdafiənin vəziyyəti və endemizm BERN, IUCN, CITES, Quşlara dair Direktiv, Canlılara dair Direktivin meyarları əsasında müəyyənləşdirilmişdir. ƏKH çərçivəsində mühafizə əhəmiyyətli növlərə və canlılara təsirləri azaltmaq üçün Biomüxtəliflik Tədbirləri Planı hazırlanmışdır. ESVQ Prioritet Biomüxtəliflik Xüsusiyyətlərinin heç bir Xalis İtkisinə yol verilməməsinin və əhəmiyyətli canlıların Xalis Gəlirinin (qalıq təsirlərinin mövcud olduğu yerlərdə) təmin edilməsi baxımından 6 sayılı FT-nin tələblərinə uyğunluqda boşluq müəyyənləşdirmişdir. Belə çatışmazlıqlar BTP-yə əlavə kimi, Biomüxtəlifliyin Tarazlanması Strategiyasının hazırlanması vasitəsilə aradan qaldırılacaq. Bu iş hazırda davam etdirilməkdədir və şura tərəfindən Layihənin təsdiq edilməsindən əvvəl genişləndiriləcəkdir.

Layihə 8 sayılı FT-yə tam şəkildə uyğundur. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Muzey rəhbərliyi ilə davam edən və sıx fəaliyyət həyata keçirilmişdir. Hazırda Mədəni İrsin İdarə Edilməsi Planı, o cümlədən İmkanların Axtarışı Proseduru mövcuddur və onun tələbləri tikinti podratçısının İdarəetmə Planlarında əks olunur. Yer in təmizlənməsi işlərinə TANAP-ın Mədəni İrs məsələlərinə məsul əməkdaşı və müvafiq dövlət orqanları ilə əlaqəli şəkildə arxeoloqlar tərəfindən nəzarət edilir.

ESTQ-nin hazırlanması və milli səviyyədə açıqlanması ərzində maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi fəaliyyətlərinə kəndlər səviyyəsində toplantılar, gender məsələlərinə həssas yanaşan toplantılar/fokus qrupları və Layihənin xarakterinə və həcminə uyğun olaraq maraqlı tərəflərin təhlili daxil olmuşdur. Beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmış Maraqlı Tərəflərin Cəlb Edilməsi Planı ilk dəfə 2013-cü ilin avqust ayında hazırlanmış və ictimaiyyətin iştirakını və açıqlama tələblərini əks etdirmək üçün dəyişikliklərə məruz qalmışdır. Davam edən cəlb etmə fəaliyyətlərini, şikayətləri və maraqlı tərəflərin maraqları məsələlərini izləmək üçün MTCP daxili onlayn Maraqlı Tərəflərin İnformasiya Sistemində uyğunlaşdırılır. MTCP öhdəliklərinə uyğun olaraq, Layihə şikayətlərin və islahedici tədbirlərin icmalını təsirə məruz qalan icmalara açıqlama öhdəliyi götürmüşdür. Bununla yanaşı, müvafiq maraqlı tərəflərə yenilənmiş layihə sənədlərinə, o cümlədən YTP və BTP-yə dair vaxtılı-vaxtında məlumatlar verəcəkdir.

Aşağıdakı tədbirlər ESAP-ın tərkib hissəsi kimi razılaşdırılmışdır: Layihənin həm tikinti, həm də fəaliyyət mərhələləri üçün ətraf mühit və sosial monitorinq məsələləri üzrə müstəqil məsləhətçilərin işə götürülməsi; dənizdə tikinti üçün ekoloji və sosial idarəetmə planının, o cümlədən dənizdə fəvqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri planının hazırlanması və açıqlanması; fəaliyyət mərhələsində bioloji bərpa və monitorinq fəaliyyətləri və yeni müəyyənləşdirilmiş bərpa və islahetmə fəaliyyətləri üçün xərclərin smetasının təmin edilməsi; müvafiq plan və prosedurlar, həmçinin cəlb edilmənin yaxşılaşdırılması və təlimlər vasitəsilə podratçıların iş vaxtından artıq iş və fiziki yorğunluğun öhdəsindən gəlinməsi məsələlərinin gücləndirilməsi; podratçılar üçün şəffaf işə xitam vermə sənədlərinin hazırlanması; istixana qazlarına dair illik hesabatların təqdim edilməsi; Layihə ərazilərində yoluxucu xəstəliklərin profilaktikasına və idarə edilməsinə dair proqramın hazırlanması və həyata keçirilməsi; Banka YTP Fondunun idarə edilməsinə dair yekun prosedurun və təsirə məruz qalan torpaq sahiblərinin və torpaq istifadəçilərinin cəlb olunması planının təqdim edilməsi; Yerüstü Qurğular üçün daimi torpaq sahələrinin əldə edilməsinin təsirlərinə məruz qalan insanlar və dənizdə tikintinin təsirinə məruz qalan balıqçılar üçün Həyatın Bərpası Proqramının təqdim edilməsi; YTP Fondunun monitorinqinə dair hesabatların təqdim edilməsi; kritiki məskunlaşma sahələrinə və xalis itki/gəlir fəaliyyətlərinə qalıqların təsirlərinin kəmiyyətini müəyyənləşdirən Biomüxtəlifliyin Bərpası Strategiyasının hazırlanması; şikayətlərin, o cümlədən yerdəyişmə ilə bağlı şikayətlərin və TANAP və podratçılar tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlərin xülasəsinin açıqlanması (belə şikayətlərin icmaya yönəldilməsi üçün) və əsas sənədlərin (məsələn, YTP, BTP), həmçinin ekoloji və sosial idarəetmə planlarının yerli açıqlanmasının modallığına dair dəlillərin təqdim edilməsi.

Texniki əməkdaşlıq

Bank ölkənin enerji, sənaye, kommertiya və məskunlaşma sektorlarında enerjiyə tələbatın artmasını, həmçinin iqlim dəyişmələri ilə bağlı beynəlxalq hədəflərə dair mövcud və planlaşdırılan milli öhdəlikləri (Paris Sazişi ilə götürülən öhdəliklər daxil olmaqla) nəzərə alaraq, Layihənin (və daha geniş şəkildə Cənubi Qaz Dəhlizinin) Türkiyənin azkarbonlu iqtisadiyyata keçidinə necə dəstək verə biləcəyini anlamaq üçün hərtərəfli qiymətləndirmə aparır.

Bu fəaliyyət “Türkiyənin enerji sektorunun Aİ-nin enerji strategiyalarına uyğun şəkildə təkmilləşdirilməsi” proqramı çərçivəsində Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilmiş Yaşıl İqtisadiyyata Keçid Layihəsinin Hazırlanması və Həyata Keçirilməsi Çərçivəsinə uyğun olaraq həyata keçirilmişdir.